

Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Förslaget i regeringens proposition 2016/17:219 innebär att ytterligare uppgifter får behandlas i den s.k. finansmarknadsdatabasen. Det handlar om uppgifter om Riksbankens och Riksgäldskontorets ekonomiska förhållanden, allmänt tillgängliga uppgifter (t.ex. uppgifter om räntor och valutakurser), uppgifter från andra centralbanker eller Banken för internationell betalningsutjämning (BIS) samt uppgifter om juridiska personers resultat- och balansräkningar. Lagbestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottet behandlar också två motionsförslag om att Riksgäldskontoret bör få direktåtkomst till finansmarknadsdatabasen. Utskottet avstyrker motionsförslagen.

I betänkandet finns en reservation.

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:219 Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

En motion med anledning av propositionen.

Ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Bakgrund	4
Ärendet	4
Utskottets överväganden	6
Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna	6
Riksgäldskontorets tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna	9
Reservationen	10
Riksgäldskontorets tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, punkt 2 (SD)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
Följdmotionen	11
Motion från allmänna motionstiden 2017/18	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:219.

2. Riksgäldskontorets tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:305 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och

2017/18:1746 av Olle Felten m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation (SD)

Stockholm den 9 november 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Oscar Sjöstedt (SD), Ingemar Nilsson (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Niklas Wykman (M), Marie Granlund (S), Dennis Dioukarev (SD), Mats Persson (L), Ulla Andersson (V), Björn Wiechel (S), Adnan Dibrani (S), Anette Åkesson (M) och Larry Söder (KD).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Sedan ett par år tillbaka finns det en särskild databas på Statistiska centralbyrån (SCB) för Riksbankens övervakning av och Finansinspektionens tillsyn över finansmarknaderna, den s.k. finansmarknadsdatabasen (prop. 2013/14:161, bet. 2013/14:FiU31). I lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, förkortad databaslagen, anges att uppgifterna i databasen endast får användas för sammanställning och analys i

- Riksbankens verksamhet för att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende
- Finansinspektionens verksamhet för tillsyn över finansiella marknader och företag
- Riksbankens, Finansinspektionens och SCB:s verksamheter för framställning av statistik.

I lagen räknas upp vilka uppgifter som får läggas in i databasen. Dessutom anges att uppgifter endast får läggas in om de samlats in inom ramen för Riksbankens och Finansinspektionens program för periodisk rapportering. Personuppgifter får inte behandlas i databasen, och enligt lagen har Riksbanken och Finansinspektionen direktåtkomst till databasen. Vidare finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, en särskild sekretessbestämmelse för uppgifter som behandlas i databasen.

Ärendet

I slutet av 2016 lämnade Riksbanken en framställning till regeringen om förändringar i databaslagen. Enligt Riksbanken fanns ett behov av att utöka de uppgifter som får behandlas i finansmarknadsdatabasen. I framställningen bifogades en promemoria om Riksbankens förslag. Promemorian skickades ut på remiss till tio instanser. Sex instanser yttrande sig: Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Skatteverket, SCB, Fondbolagens förening och Svensk Försäkring.

En motion har lämnats in med anledning av regeringens proposition. I motionen föreslås att Riksgäldskontoret ska få direkt åtkomst till databasen på samma sätt som Riksbanken och Finansinspektionen. I det här betänkandet behandlas även ett motionsyrkande från allmänna motionstiden 2017/18 som även det innehåller ett förslag om att Riksgäldskontoret ska få tillgång till databasen.

Eftersom propositionen innehåller bedömningar av behovet av ändringar i OSL har konstitutionsutskottet (KU) erbjudits möjlighet att yttra sig över propositionens förslag. KU har valt att inte yttra sig.

Utskottets överväganden

Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag som bl.a. innebär att antalet uppgifter som får behandlas i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, den s.k. finansmarknadsdatabasen, utökas.

Propositionen

Med anledning av en framställning från Riksbanken föreslår regeringen att de uppgifter som får behandlas i den s.k. finansmarknadsdatabasen utökas till att även omfatta

- uppgifter som rör Riksbankens och Riksgäldskontorets ekonomiska förhållanden
- uppgifter som är allmänt tillgängliga
- uppgifter från andra centralbanker eller från Banken för internationell betalningsutjämning, under förutsättning att uppgifterna har samlats in för tillsyns- eller övervakningsändamål
- uppgifter om juridiska personers resultat- och balansräkningar.

Regeringen anser, i likhet med när frågan om en finansmarknadsdatabas först behandlades, att det är en fördel att Riksbanken och Finansinspektionen kan utnyttja SCB:s särskilda kompetens när det gäller hanteringen av stora mängder uppgifter och framställning av statistik. Samordningen och samutnyttjandet av uppgifter innebär dessutom ett förenklat uppgiftsinlämnande och bättre underlag för analyser.

Regeringen delar Riksbankens och remissinstansernas bedömning att en utökning av finansmarknadsdatabasen skulle leda till förbättrade analyser och en effektivare hantering av informationen. Regeringen framhåller att det visserligen finns risker om uppgifterna skulle hamna i orätta händer eller användas för andra ändamål än de som anges i databaslagen men konstaterar samtidigt att det finns ett mycket starkt intresse av att stabiliteten på finansmarknaderna upprätthålls och att det därmed också finns ett stort behov av information. Myndigheterna behandlar, enligt regeringen, uppgifterna i databasen på ett trygghetssätt, och även om antalet uppgifter som får behandlas utökas så finns reglerna om ändamålen med behandlingen och förbudet mot personuppgifter kvar i regleringen.

Allmänt tillgängliga uppgifter i databasen

Regeringen ser inga problem med att databasen kompletteras med uppgifter om Riksbankens och Riksgäldskontorets ekonomiska förhållanden. Det är osannolikt att denna typ av uppgifter skulle orsaka någon skada för enskilda eller allmänna intressen. Vidare bör enligt regeringen även öppna och tillgängliga data som t.ex. uppgifter om växelkurser, räntor och företags eller aktörers branschtillhörighet få behandlas i databasen. Det bör gälla även om uppgifterna köps in genom t.ex. abonnemang.

Uppgifter från andra centralbanker och BIS

Enligt regeringen är Riksbankens behov av att kunna behandla uppgifter som hämtats in från det internationella samarbetet kring t.ex. övervakning av finansmarknaderna stora och befogade. Regeringen anser därför att uppgifter från andra centralbanker och BIS ska få behandlas i databasen. Regeringen förutsätter att de uppgifter som samlas in av andra centralbanker och BIS inhämtats i linje med respektive lands lagstiftning. Dessutom är det upp till dessa organisationer att pröva om uppgifterna kan lämnas ut till SCB, och om det skydd uppgifterna får hos SCB är tillräckligt.

Uppgifter om resultat och balansräkningar

I sin framställning anser Riksbanken att det även borde finnas möjlighet att i finansmarknadsdatabasen behandla uppgifter om företags och andras (som inte är fysiska personer) resultat- och balansräkningar från Skatteverkets beskattningsdatabas. Sådana uppgifter skulle, enligt Riksbanken, förbättra Riksbankens och Finansinspektionens möjligheter att följa bankernas företagskunder och deras finansiella utveckling. Historiskt sett har kreditinstitutens kreditförluster till största delen kommit från företagsutlåningen.

För uppgifterna i Skatteverkets beskattningsdatabas gäller absolut sekretess enligt 27 kap. 1 § OSL, vilket gör att uppgifterna inte kan lämnas ut för att ingå i finansmarknadsdatabasen. För att uppgifter ska kunna lämnas ut krävs en författningsreglerad uppgiftsskyldighet.

För att tillgodose Riksbankens behov föreslår regeringen att uppgifter från resultat- och balansräkningar för endast juridiska personer får behandlas i finansmarknadsdatabasen. Dessutom bör enligt regeringen inte källan för uppgifterna anges i lagen. Därmed skulle uppgifterna kunna hämtas från olika källor.

Regeringen anger i propositionen att frågan om uppgiftsskyldighet för Skatteverket och utformningen av denna kommer att beredas vidare i Regeringskansliet.

Behov av sekretess

Enligt regeringen behövs det inte några ytterligare sekretessbestämmelser eller några ändringar i OSL till följd av den föreslagna utökningen av uppgifter som får behandlas i finansmarknadsdatabasen. Den sekretessbestämmelse som infördes i OSL i anslutning till beslutet att sätta upp finansmarknadsdatabasen omfattar även de nya uppgifterna.

Ändring i lagen på grund av tidigare förbiseende

I databaslagen anges i 3 § 1–13 vilka uppgifter som får behandlas i finansmarknadsdatabasen. I 4 § anges att uppgifterna i 3 § 1–11 får behandlas i databasen endast om de samlats in med stöd av föreskrifter om periodisk rapportering.

Lagens 3 § ändrades 2016 i den meningen att lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument lades till i uppräkningslistan av uppgifter som får behandlas i databasen. Förändringen infördes som punkt 2 i uppräkningslistan, vilket innebar att den tidigare punkten 11, lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag, hamnade som nummer 12 och därmed utanför spannet 1–11 i 4 §. Av förbiseende justerade regeringen vid detta tillfälle inte 4 § till att gälla punkterna 1–12.

Därför föreslår regeringen i den aktuella propositionen att förbiseendet korrigeras så att det i 4 § står att punkterna 1–12 i 3 § får behandlas i databasen endast om de samlats in med stöd av föreskrifter om periodisk rapportering. Därmed omfattas även lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag av kravet om periodisk rapportering.

Riksbanken har getts möjlighet att yttra sig över förslaget men har inte haft några invändningar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen i propositionen kommer enligt regeringen att medföra en begränsad ökning av Riksbankens och Finansinspektionens kostnader för arbetet med finansmarknadsdatabasen. Den eventuella kostnadsökningen för Finansinspektionen bör kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

När ska lagen träda i kraft?

Lagändringarna bör enligt regeringen träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet stöder regeringens förslag om att utöka antalet uppgifter som får behandlas i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, den s.k. finansmarknadsdatabasen. Utskottet delar också regeringens, Riksbankens och remissinstansernas bedömningar om att en utvidgning av

databasen leder till bättre analyser av finansmarknadernas utveckling och en effektivare informationshantering.

Med det som sagts tillstyrker utskottet regeringens lagförslag.

Riksgäldskontorets tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om att Riksgäldskontoret bör få direktåtkomst till finansmarknadsdatabasen.

Jämför reservationen (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:305 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) föreslår motionärerna att även Riksgäldskontoret ska få direktåtkomst till finansmarknadsdatabasen. Motionärerna ställer sig bakom förslagen i propositionen om en utökning av uppgifter som får behandlas i databasen. Däremot anser de att även Riksgäldskontoret som är resolutionsmyndighet och en av de tre centrala aktörerna i arbetet med finansiell stabilitet bör få tillgång till finansmarknadsdatabasen för att kunna agera snabbt och effektivt när det behövs. Även i motion 2017/18:1746 av Olle Felten m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås att Riksgäldskontoret får direktåtkomst till finansmarknadsdatabasen i sin verksamhet som resolutionsmyndighet samt i sin verksamhet för framställning av statistik.

Utskottets ställningstagande

I motionerna föreslås att Riksgäldskontoret, i sin egenskap av resolutionsmyndighet, får direktåtkomst till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, den s.k. finansmarknadsdatabasen. Utskottet noterar också att Riksgäldskontoret i sitt remissyttrande över Riksbankens framställning till regeringen om en förbättrad finansmarknadsdatabas anser att Riksgäldskontoret bör få direktåtkomst till databasen.

Utskottet konstaterar att regeringen i proposition 2016/17:219 av naturliga skäl endast kortfattat berör frågan om Riksgäldskontorets tillgång till databasen. Propositionen bygger på Riksbankens framställning till regeringen om en utökning av mängden uppgifter som får behandlas i databasen. I framställningen finns inget underlag för att kunna ta ställning till om andra myndigheter än Riksbanken och Finansinspektionen behöver få direktåtkomst till databasen. Enligt utskottet bör frågan om Riksgäldskontorets eventuella tillgång till eller behov av uppgifterna i finansmarknadsdatabasen beredas vid ett annat tillfälle och i särskild ordning.

Utskottet avstyrker därmed förslagen i motionerna.

Reservationen

Riksgäldskontorets tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, punkt 2 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD) och Dennis Dioukarev (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:305 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och
2017/18:1746 av Olle Felten m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Riksgäldskontoret är Sveriges resolutionsmyndighet och är, tillsammans med Finansinspektionen och Riksbanken, en av de tre mest centrala aktörerna i arbetet med finansiell stabilitet. Till skillnad från Finansinspektionen och Riksbanken har Riksgäldskontoret inte direktåtkomst till den s.k. finansmarknadsdatabasen.

För att arbetet med finansiell stabilitet och riskhanteringen i den finansiella sektorn ska bli effektivt anser vi att samtliga centrala myndigheter inom området bör få tillgång till den information och de statistiska uppgifter för övervakning och tillsyn som finns i finansmarknadsdatabasen. Lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna, som reglerar användningen av databasen, bör därför kompletteras med en paragraf om att även Riksgäldskontoret ska ha direktåtkomst till databasen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:219 Utökade möjligheter att behandla uppgifter i databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna.

Följdmotionen

2017/18:305 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även Riksgälden, som resolutionsmyndighet, bör ha direkt tillgång till databasen på samma sätt som Riksbanken och Finansinspektionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:1746 av Olle Felten m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera lag 2014:484 så att Riksgälden ges tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna i sitt resolutionsuppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2014:484) om en databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Utöver sådana uppgifter som anges i 3 § får i databasen behandlas

1. uppgifter om Riksbankens eller Riksgäldskontorets ekonomiska förhållanden,

2. uppgifter som är allmänt tillgängliga,

3. uppgifter från andra centralbanker eller från Banken för internationell betalningsutjämnings, under förutsättning att uppgifterna har samlats in för tillsyns- eller övervakningsändamål, och

4. uppgifter om juridiska personers resultat- och balansräkningar.

4 §

Uppgifter som avses i 3 § 1–11 får behandlas i databasen endast om de har samlats in med stöd av föreskrifter om periodisk rapportering.

Uppgifter som avses i 3 § 1–12 får behandlas i databasen endast om de har samlats in med stöd av föreskrifter om periodisk rapportering.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.